

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.184/2021/10.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: Méhes és Horváth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Horváth Dániel ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Varga W. Márta ügyvéd II. rendűért

Dr. Halápi Dóra Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Halápi Dóra ügyvéd) III. rendűért

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéletábra 14.Gf.40.303/2020/12/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 13.G.41.060/2018/56. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint, a III. rendű alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2007. február 1-jén és az I. rendű alperes a III. rendű alperessel CHF alapú hitel- és zálogszerződést kötött ingatlanvásárlás céljából, amelyben a III. rendű alperes a hitelfelvevő részére 309.000 CHF devizahitel keret rendelkezésre tartását, és a rendelkezés tartási időszak lejártáig legfeljebb 46 millió forint összegű kölcsön folyósítását vállalta. 2007. február 1-jén a felperes, az I. rendű alperes és a III. rendű alperes egy másik hitel- és zálogszerződést is kötött egymással, lakáscélú ingatlan felújításának finanszírozására. Ebben a szerződésben a III. rendű alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy 13.200 CHF devizahitel keretet tart rendelkezésre és legfeljebb 2.000.000 forint összegben kölcsönt folyósít az adósok számára.

[2] A perbeli szerződésekkel egy napon a III. rendű alperes „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizahitelek árfolyam és kamatkockázatával kapcsolatban” elnevezésű tájékoztatóban ismertette a felperessel és az I. rendű alperessel a devizahitelek árfolyam és kamatkockázatát. E szerint „A forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel az ügyfeleink által megkötni kívánt devizahitel szerződéssel kapcsolatban az alábbi, piac által indukált kockázatokra hívjuk fel a figyelmet: a hitel futamideje alatt árfolyameltolódás a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően

bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészek forintban számított összege. További kockázatot jelent változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében, hogy a devizaárfolyam változástól függően a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a forintkamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezik.”

[3] A III. rendű alperes 2015. május 2-án az első, 2015. május 14-én a második deviza alapú kölcsönszerződés vonatkozásában is eleget tett a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) törvény szerinti elszámolási kötelezettségének.

A felperes keresete és az alperesek védekezése

[4] A felperes keresetében – többek között – mindkét szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre terhelő szerződéses rendelkezések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelenek. Jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte annak megállapításával, hogy a fennálló tartozásának összege 4.454.564 forint. Az eljárás során az árfolyamrésszel összefüggő keresetmódosítást is előterjesztett.

[5] Az I. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

[6] A II. rendű alperes (engedményezés folytán a III. rendű alperes jogutódja) és a III. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság – arra hivatkozva, hogy a DH törvények rendelkezéseire tekintettel az árfolyamrésre vonatkozó kérdésben nincs helye keresetlevél előterjesztésének – nem látta érdemben elbírálhatónak a felperes ezzel összefüggő keresetváltoztatását (41/I. számú végzés), míg a további kereseti kérelmei tekintetében hozott ítéletével 240.000 forint és járulékai megfizetésére kötelezte a III. rendű alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megítélése szerint a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a per során kihallgatott tanú vallomása alapján egyértelműen megállapítható, hogy az adósoknak tisztában kellett lenniük azzal, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őket terheli. A III. rendű alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakkal világosan és érthetően tájékoztatta őket arról, hogy az árfolyamkockázat okán fizetési terheik az árfolyamváltozásból adódóan

módosulhatnak, ez okból a szerződés nem érvénytelen. Az elsőfokú bíróság a folyósítási díj vonatkozásában megállapíthatónak találta, hogy annak a felperesre terhelése aránytalan és tisztességtelen, az ezt megállapító kikötés ezért tisztességtelen, így a szerződéskötést megelőző állapot helyreállításával kötelezte ezen összeg visszafizetésére a III. rendű alperest.

[8] A felperes és a III. rendű alperes fellebbezései folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a kereset teljes egészében elutasította. A másodfokú bíróság a megállapította: az elsőfokú bíróságnak a meg nem engedett keresetváltoztatást nem elutasítania, hanem visszautasítania kellett volna, azonban ezen eljárási szabálysértés orvoslása a másodfokú eljárásban lehetséges volt a joghatás tekintetében helyes döntés megállapításával, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokai nem álltak fenn. A másodfokú bíróság a fellebbezések indokaira tekintettel úgy ítélte: a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatból, valamint a szerződés tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelynek kapcsán árfolyamkockázat keletkezhet, amit az adósnek kell viselnie. A tájékoztatásból a felperesnek fel kellett ismernie az árfolyamkockázat mibenlétét, a változásának lehetőségét és annak hatását a törlesztőrészletekre. A tájékoztatásból az is egyértelmű, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, hiszen a jelentős mértékű emelkedés lehetőségét tartalmazza, illetve azt is, hogy előre meg nem becsülhető mértékű emelkedés is bekövetkezhet. Az átlagosan tájékozott, általános gondossággal eljáró fogyasztó mindezek alapján nem gondolhatta azt, hogy elhanyagolható mértékű a kockázat, illetve annak felső határa van, erre ugyanis semmiféle utalás nincs a tájékoztatásban.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító, másodlagosan a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetének helyt adó határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1), (2), (4), (5) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, 237. § (1) bekezdésébe, 239. § (1) bekezdésébe, 329. § (3) bekezdésébe, 685. § d) pontjába, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 185. § (1), (2), (3) bekezdésébe, 341. § (1) bekezdésébe és (2) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. Állította, hogy a perben eljáró bíróságok jogszabálysértő módon jutottak arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződésben az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezések és tájékoztatás megfelelné az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és a Kúria vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú eljárásban 29. sorszám alatt előterjesztett keresetváltoztatását az eljáró bíróságok jogszabálysértő módon utasították vissza. E keresetváltozás jogi indokolása az volt, hogy éppen az EUB joggyakorlatából, a vonatkozó uniós jogi előírásokból következően hivatkozhat az árfolyamrés tisztességtelenségére is, figyelemmel arra, hogy ha az érvénytelen, akkor a szerződés alkalmazandó árfolyam nélkül marad, a szerződés ezért nem teljesíthető, teljes mértékben érvénytelenné válik. Az Európai Unió Bírósága előtti C-609/19. számú, valamint C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárások befejeződéséig kérte a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését.

[10] A II. rendű és a III. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[11] A Kúria megállapította, hogy az EUB a C-609/19. számú előzetes döntéshozatali eljárását 2021. június 10-én, a C-932/19. számút pedig 2021. szeptember 2-án befejezte, ezért az ezen eljárások befejeződéséig előterjesztett felfüggesztés iránti kérelem nem volt teljesíthető.

[12] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[13] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértések közül először azt vizsgálta, hogy az elsőfokú eljárásban előterjesztett keresetváltoztatás érdemi vizsgálatának mellőzésére a jogszabályoknak megfelelően került-e sor. A Kúria e körben arra utal, hogy az EUB által (118/17. sz. ítélet) az uniós jog rendelkezéseivel összhangban állónak minősített 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. § (1) bekezdése semmisnek minősítette a deviza alapú kölcsönszerződésekben az árfolyamrés alkalmazását, a DH2. tv. pedig a részleges érvénytelenség jogkövetkezményeit levonva kötelezte a pénzügyi szolgáltatókat a semmis szerződéses rendelkezések alapján befizetett összegekkel való utólagos elszámolásra, annak visszafizetésére. A perbeli – nem vitásan fogyasztói – deviza alapú kölcsönszerződésekben az árfolyamrés szabályozó szerződéses rendelkezések a törvény erejénél fogva érvénytelenek, így azokat már ez okból keresettel támadni nem lehet (Pfv. I. 21054/2019/11.; Gfv. VII. 30.417/2016/2), és a jogalkotó által semmisnek minősített árfolyamrés mint költség feltüntetésének az elmaradása pedig nem eredményezi a szerződés jogszabályba ütközés miatti érvénytelenségét (Pfv. V. 20.348/2017/5). A Kúria utal az EUB C-26/13. sz. Kásler ügyben hozott ítéletére is, amelyben az EUB azt állapította meg, hogy az árfolyamrés tisztességtelensége esetén a nemzeti jog diszpozitív szabályait kell alkalmazni. Az rPtk. 231. §-a ilyen rendelkezést tartalmaz, amely alapján a tartozást az árfolyamrés tisztességtelensége miatt a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Minderre figyelemmel a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül vonta le a meg nem engedett keresetváltoztatás jogkövetkezményeit.

[14] A Kúria vizsgálta azt is a felperes felülvizsgálati kérelme alapján, hogy a perbeli kölcsönszerződésekben és ahhoz kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatban a fogyasztó részére az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás eleget tesz-e az EUB és a Kúria vonatkozó joggyakorlatában előírt szempontoknak, az nem minősül-e az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelennek.

[15] A Kúria megítélése szerint a szerződésbe foglalt és a külön okiratban adott tájékoztatásból kitűnik, a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, és figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit a III. rendű alperes nem vállalt át. A tájékoztató alapján az általánosan tájékozott,

észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

[16] A Kúria a III. rendű alperes perbelivel azonos árfolyamkockázati tájékoztatóját már vizsgálta a Gfv.VII.30.197/2019/13. számú, valamint Pfv.I.20.310/2019/6. számú precedensképes határozataiban, és azokat megfelelőnek ítélte.

[17] A Kúria figyelemmel volt a fentieken túl arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[18] A felperes által aláírt árfolyamkockázati tájékoztatás ennek is megfelel, az kifejezetten tartalmazza, hogy mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege akár jelentős mértékben megnövekedhet az árfolyamváltozás hatására. Külön kitér arra is a tájékoztatás, hogy a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzügyi kamatok változása is kedvezőtlenül befolyásolhatja az árfolyamot.

[19] A fentiek alapján a fogyasztói szerződések árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatója megfelel a világosság és érthetőség követelményére vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A felperes által hivatkozott további jogszabálysértések pedig erre tekintettel egyrészt irrelevánsak, mert azok csak a tisztességtelenség folytán semmis szerződés jogkövetkezményeinek levonása körében lennének irányadók, másrészt azok részletes indokait a felperes felülvizsgálati kérelmében nem jelölte meg.

[20] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett rendelkezéseit a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[21] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint irányadó 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a II. rendű és a III. rendű alperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely – figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire – a jogi képviselőik részéről ténylegesen kifejtett

ügyvédi tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjakból áll. A felperes az illetékre kiterjedő költségfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 101. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak felhívásra megfizetni.

[22] A Kúria a döntését a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint irányadó 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

[23] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[24] rPtk. 209. § (1) bekezdés, Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

A döntés elvi tartalma

[25] Nem tisztességtelen a deviza alapú kölcsönszerződésben az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződéses rendelkezés és tájékoztatás, ha az alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.

Budapest, 2022. április 12.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírósági ügyintéző